

**Бак В. І. Слюсаренко О.С. Норми правового регулювання
зовнішньоекономічної діяльності**

*Бак Віра Ігорівна,
кандидат юридичних наук*

*Слюсаренко Ольга Сергіївна,
магістр права*

**НОРМИ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ
ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ**

Особливістю сучасного етапу розвитку України є новий підхід до формування економічних відносин з іншими країнами світової спільноти. Він полягає в тому, що молода держава намагається зайняти чільне місце в міжнародних економічних інтеграційних процесах. Це вимагає істотних зусиль як від підприємств зокрема, так і від держави, загалом.

В умовах розширення інтеграції України у світовий економічний простір особливої актуальності набуває питання щодо забезпечення сприятливих умов для здійснення зовнішньоекономічної діяльності. Пріоритетною першоосновою для створення таких умов є наявність сприятливого законодавчого поля, яке регулює цю сферу правовідносин і характеризується ознаками стабільності, взаємоузгодження його правових норм, а це, безумовно, позитивно впливає на стан організації та здійснення зовнішньоекономічної діяльності, а значить — і на авторитет нашої держави в зовнішньоекономічних відносинах з іншими державами.

У свою чергу, недосконалість правової бази негативно впливає на розвиток зовнішньоекономічних відносин нашої держави, призводить до створення додаткових можливостей безконтрольного вивезення з неї вкрай дефіцитних ресурсів і продажу їх на світовому ринку за низькими цінами.

Регулювання ЗЕД здійснюється для забезпечення збалансованості економіки та рівноваги внутрішнього ринку України, стимулювання прогресивних структурних змін в економіці та створення найсприятливіших умов для залучення економіки нашої держави до системи світового поділу праці та наближення її до ринкових структур розвинених країн світу. Окрім того, роль правового регулювання ЗЕД, насамперед, полягає в підтримці державою національних галузей виробництва, оскільки при наявності жорсткої конкуренції з боку імпортованих товарів підйом і функціонування національного виробництва стає неможливим. Кожна країна здійснює регулювання ЗЕД, яке залежить від зовнішньоекономічної політики держави, котра регулює економічні відносини з іншими державами, а також відіграє помітну роль у питанні залучення іноземних інвестицій у національну економіку, насамперед, у виробництво.

Правовим питанням регулювання зовнішньоекономічної діяльності в Україні присвячено досить багато досліджень. Так, основні інструменти державного регулювання ЗЕД детально проаналізовані О. Вишняковим, правові основи здійснення господарських операцій з іноземними контрагентами ви- значені С. Коломацькою, Н. Георгіаді, А. Мазаракі. Особливий інтерес представляють практичні посібники з організації та здійснення ЗЕД, в яких систематизовані предметні аспекти її регулювання. Натомість питання особливостей правового регулювання ЗЕД не знайшло належного відображення в науковій літературі й залишається до кінця нез'ясованим, хоча окремі згадування можна знайти в працях Н. Тюріна та деяких інших авторів [11, с. 14].

Регулювання зовнішньоекономічної діяльності в Україні здійснюється згідно з принципами, визначеними в ст. 2 Закону України від 16 квітня 1991 р. “Про зовнішньоекономічну діяльність”, з метою виконання наступних завдань: забезпечення збалансованості економіки та рівноваги внутрішнього ринку України; стимулювання прогресивних структурних змін в економіці,

зокрема зовнішньоекономічних зв'язків суб'єктів внутрішньоекономічної діяльності України; створення найбільш сприятливих умов для залучення економіки України в систему світового поділу праці та її наближення до ринкових структур розвинених зарубіжних країн [3, ст. 2].

Правове регулювання ЗЕД в Україні здійснюється шляхом прийняття законів і законодавчих актів Верховною Радою України, нормативних актів Уряду, указів Президента України тощо.

Закони, законодавчі й нормативні акти визначають суб'єкти, об'єкти, принципи й функції регулювання того чи іншого виду діяльності, відповідальність юридичних і фізичних осіб.

Головним нормативно-правовим актом, що регулює зовнішньоекономічну діяльність й сьогодні, є Закон України від 16 квітня 1991 р. "Про зовнішньоекономічну діяльність", в якому визначаються принципи зовнішньо - економічної діяльності, окреслюється коло її суб'єктів, визначаються види зовнішньоекономічної діяльності, закріплюються основи її регулювання, а також передбачається встановлення спеціальних правових режимів зовнішньоекономічної діяльності й містяться норми щодо відповідальності учасників зовнішньоекономічної діяльності та захисту їх прав та інтересів [3].

Приймаючи цей Закон, законодавець однією з основних його цілей визначив запровадження правового регулювання всіх видів зовнішньоекономічної діяльності в Україні, при цьому включаючи зовнішню торгівлю, економічне, науково-технічне співробітництво, спеціалізацію та кооперацію в галузі виробництва, науки і техніки, економічні зв'язки в галузі будівництва, транспорту, експедиторських, страхових, розрахункових, кредитних та інших банківських операцій, надання різноманітних послуг також.

Істотну роль у регулюванні зовнішньоекономічної діяльності відіграє й Господарський кодекс України, уведений у дію з 1 січня 2004 р. Останній

містить загальні положення правового регулювання зовнішньоекономічних відносин, які закріплені у відповідному розділі VII Господарського кодексу України [2].

Але все ж основою зовнішньоекономічного законодавства насамперед є положення Конституції нашої держави про те, що зовнішньополітична діяльність України спрямована на забезпечення її національних інтересів і безпеки через підтримання мирного й взаємовигідного співробітництва з членами міжнародного співтовариства за загально визнаними принципами й нормами міжнародного права. Надаючи великого значення зовнішньоекономічній діяльності, Основний Закон України встановлює, що її засади визначаються виключно законами України [1].

Закон України «Про зовнішньоекономічну діяльність» складається з VII розділів і 39 статей. Структура закону є класичною. Він включає такі розділи:

1. Загальні положення.
2. Регулювання зовнішньоекономічної діяльності.
3. Спеціальні правові режими зовнішньоекономічної діяльності.
4. Економічні відносини України з іншими державами та міжнародними міжурядовими організаціями.
5. Захист прав і законних інтересів держави та інших суб'єктів зовнішньоекономічної і господарської діяльності України.
6. Відповідальність у зовнішньоекономічній діяльності.
7. Порядок розгляду спорів у зовнішньоекономічній діяльності [3].

Як ми могли прослідкувати, спочатку подається загальне уявлення про зовнішньоекономічну діяльність (основні економічні категорії, принципи, суб'єкти, види зовнішньоекономічної діяльності тощо, тобто методологічні основи). Економічні категорії, визначені в 1 розділі, мають важливе безпосереднє значення в міжнародних економічних відносинах. Кожний термін розкривається досить докладно, передбачаються усі можливі

нюанси (наприклад, подається широка класифікація квот: глобальні, групові, експортна, індивідуальні; з доповнення – антидемпінгові, компенсаційні, спеціальні).

У 2 розділі “Регулювання зовнішньоекономічної діяльності” перш за все показана роль держави в регулюванні зовнішньоекономічної, визначено органи державного регулювання та місцевого управління зовнішньоекономічної діяльності, принципи митного регулювання, страхування зовнішньоекономічних операцій, державне замовлення, облік, звітність. В цьому ж розділі визначено цілі в регулюванні зовнішньоекономічної діяльності. Докладно розглядаються питання, які стосуються експорту – імпорту, ліцензування та квотування зовнішньоекономічних операцій [3].

Інші розділи закону є більш специфічними, вони стосуються більш вузьких питань, таких як спеціальні економічні зони, економічні відносини України з іншими державами та міжнародними міжурядовими організаціями, права та відповідальність у зовнішньоекономічній діяльності. В цих розділах розглядаються питання стосовно України як держави та суб’єктів зовнішньоекономічної діяльності.

В законі чітко простежується логічна побудова від більш загальних понять до більш вузьких. Кожний розділ докладно розкривається за допомогою статей.

В законі наголос робиться на розкритті основних економічних категорій, які стосуються зовнішньоекономічної діяльності, та на питанні регулювання зовнішньоекономічної діяльності, а особливо ролі державних органів в цьому процесі. Крім того, розкрито питання безпосередніх стосунків України з іншими державами та міжнародними міжурядовими організаціями, щодо захисту прав і інтересів держави та інших суб’єктів зовнішньоекономічної діяльності України, щодо відповідальності у зовнішньоекономічній діяльності.

Дане визначення зовнішньоекономічної діяльності, зовнішньоекономічного договору, валютних коштів, аудиту, іноземних інвестицій, спеціальних економічних зон, спільних підприємств, товару, квот, ліцензій, експорту, імпорту тощо. Тобто висвітлене широке коло питань, про які надалі йде мова в інших розділах закону [10,с. 56].

Правовою формою реалізації зовнішньоекономічної діяльності є зовнішньоекономічний договір. В українському законодавстві і практиці використовуються різні поняття для того, щоб підкреслити, що мова йде про відносини суб'єктів господарювання в області зовнішньоекономічної діяльності: «зовнішньоторговельна операція» (статті 45, 568 і 569 Господарський кодекс України), «угода по зовнішній торгівлі» (ст. 567 Господарський кодекс України), «зовнішньоторговельний контракт», «договір у міжнародній торгівлі» і т. д. [2,ст.45, 567, 568,569]

Раніше законодавство України не містило визначення зовнішньоторговельної і зовнішньоекономічної угоди. З появою поняття «зовнішньоекономічна угода» виникло питання про його визначення і про співвідношення двох названих понять. У визначеннях, що пропонувалися, містилася вказівка на суб'єкти й об'єкт правового регулювання, тобто, по-перше, відзначалося з деякими варіаціями, що в угоді беруть участь суб'єкти різної національної приналежності, і, по-друге, окреслювалося коло відносин, у сфері яких полягають такого роду угоди [10,с. 60-61].

У той же час специфіка правового відображення економічних відносин припускає вироблення досить чітких і стабільних критеріїв. Тому до зовнішньоекономічних договорів варто відносити договори, що укладаються в ході здійснення господарської діяльності між суб'єктами господарювання, комерційні підприємства, які знаходяться в різних державах. Принцип місцезнаходження комерційних підприємств сторін у різних країнах як підстава для розмежування зовнішньоекономічних і внутрішніх господарських договорів одержав міжнародне визнання.

Доцільність його включення в нормативне визначення відповідного поняття залежало від участі України в міжнародних конвенціях, де він використаний, а в більшому ступені - від позиції законодавця [12,с. 38].

До прийняття Закону України «Про зовнішньоекономічну діяльність» визначення зовнішньоекономічного договору законодавчо не було закріплено. Приймаючи цей Закон, Верховна Рада України визначила, що «зовнішньоекономічний договір (контракт) – домовленість двох або більше суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності та їх іноземних контрагентів, спрямована на встановлення, зміну або припинення їх взаємних прав та обов'язків у зовнішньоекономічній діяльності» [3,ст. 1].

Згідно статті 6 закону суб'єкти, що є сторонами зовнішньоекономічного договору (контракту), мають бути здатними до укладання договору (контракту) відповідно до цього та інших законів України та/або закону місця укладання договору (контракту) [3,ст. 6].

Для підписання зовнішньоекономічного договору не потрібно дозволу якого-небудь органа державної влади, чи керування вищестоящої організації, за винятком випадків, передбачених законами України. Укладається він в простій письмовій формі або в електронній формі, якщо інше не передбачено міжнародним договором України чи законодавством України.

Зовнішньоекономічний договір може бути визнаний недійсним у судовому порядку, якщо він не відповідає вимогам законів чи України її міжнародних договорів [3].

Загальні засади відповідальності в зовнішньоекономічній діяльності визначені у ст. 32 Закону України "Про зовнішньоекономічну діяльність", яка встановлює, що: Україна як держава і всі суб'єкти зовнішньоекономічної діяльності та іноземні суб'єкти господарювання несуть відповідальність за порушення цього або пов'язаних з ним законів України та/або своїх зобов'язань, які випливають з договорів (контрактів), тільки на умовах і в порядку, визначених законами України [3, ст.32].

Дане законодавче положення є неточним і, з очевидністю, означає, що умови та порядок відповідальності суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності (у тому числі види та розміри можливих санкцій) в Україні встановлюються на рівні законів, а не надзаконних нормативно-правових актів, що є загально визнаною вимогою принципу верховенства права. Разом з тим відповідальність суб'єктів ЗЕД за порушення їх договірних зобов'язань регулюється нормами міжнародних угод (конвенцій), які уніфікують право міжнародної торгівлі та/або правом країни, яке підлягає застосуванню до відповідного зовнішньоекономічного договору згідно з колізійними правилами.

Україна як держава не несе відповідальності за дії суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності, а суб'єкти ЗЕД не несуть відповідальність за дії України як держави.

Якщо Україна бере участь у зовнішньоекономічній діяльності як суб'єкт такої діяльності згідно з ст. 3 Закону "Про зовнішньоекономічну діяльність", то вона несе відповідальність на загальних та рівноправних засадах з іншими суб'єктами ЗЕД [3, ст.3].

Так, відповідно до ст. 34 Закону "Про зовнішньоекономічну діяльність" Україна як держава несе майнову відповідальність у повному обсязі перед суб'єктами ЗЕД та іноземними суб'єктами господарювання за всі свої дії, що суперечать чинним законам України і спричиняють збитки (прямі, побічні), моральну шкоду цим суб'єктам та призводять до втрати ними вигоди, а також за інші свої дії, в тому числі й ті, які регулюють ЗЕД і прямо не передбачені в цьому Законі, що спричиняють зазначені збитки (шкоду) та призводять до втрати вигоди, крім випадків, коли такі дії зумовлені неправомірними діями зазначених суб'єктів ЗЕД та іноземних суб'єктів господарювання. Україна як держава відповідає за зазначені дії всім своїм майном [3, ст.34].

Дії державних органів та офіційних службових осіб цих органів

вважаються діями України як держави в цілому, за які держава несе відповідальність.

Будь-який суб'єкт зовнішньоекономічної діяльності або іноземний суб'єкт господарювання має право подати позов до України як держави. Зазначені позови підсудні судам України відповідно до статті 39 Закону "Про зовнішньоекономічну діяльність". Такий позов подається суб'єктами ЗЕД за місцем їх постійного знаходження або проживання, іноземними суб'єктами господарювання - за місцезнаходженням державного органу та/або службової особи, що вчинили незаконні дії. Україна як держава має право на регресне відшкодування своїх збитків, що виникли у результаті задоволення зазначеного позову з боку державних органів та/або службових осіб за рахунок їх майна (відповідно балансового або власного) [3, ст.39].

Сьогодні в Україні суб'єкти господарювання мають можливість активно брати участь в міжнародному економічному співробітництві. Також суб'єктам господарювання потрібно мати на увазі, що таке право пов'язане з великою відповідальністю.

Відповідальність у сфері зовнішньоекономічної діяльності встановлена Кодексом України про адміністративні порушення, Кримінальним кодексом, ст. 33 Закону України «Про зовнішньоекономічну діяльність» та іншими нормативними актами.

Зокрема, до суб'єктів ЗЕД і до їх посадових осіб застосовуються такі види відповідальності: фінансова; адміністративна; кримінальна.

Під фінансовою відповідальністю розуміють відшкодування матеріальних прямих і непрямих збитків, упущеної вигоди, матеріальне відшкодування моральної шкоди, а також майнові санкції.

Адміністративна і кримінальна відповідальність настає тільки у випадках, прямо передбачених КУпАП і КК. Крім того, до суб'єктів ЗЕД можуть застосовуватися спеціальні санкції економічного характеру [8, ст.156].

Суб'єкти ЗЕД або іноземні суб'єкти господарювання несуть фінансову відповідальність у повному обсязі, якщо їх дії призвели до виникнення збитків, втрати вигоди та/або моральної шкоди. Порядок притягнення до такої відповідальності і звільнення від неї може визначатися ЗЕД-контрактом, якщо це не суперечить діючому законодавству [3,ст. 36]. Якщо ж у контракті про це нічого не сказано, то суб'єкт господарювання притягується до фінансової відповідальності на підставі розділу 5 Господарського кодексу (відшкодування збитків, стягнення штрафних санкцій, оперативно-господарські санкції) і глави 82 Цивільного кодексу (компенсація шкоди) [2].

Кримінальна відповідальність у зовнішньоекономічній діяльності запроваджується тільки у випадках, передбачених кримінальним законодавством України.

Суб'єктами кримінальної відповідальності можуть бути лише фізичні осудні особи. Юридичні особи не можуть нести кримінальної відповідальності відносно зовнішньоекономічної діяльності (кримінальна відповідальність юридичної особи передбачена лише за корупційні правопорушення).

Кримінальна відповідальність настає за скоєння злочину, передбачає кримінальні переслідування, а в разі засудження - застосування покарання у відповідності з кримінальним законодавством України [8, ст.158].

Покарання є заходом примусу, що застосовується від імені держави за вироком суду до особи, визнаної винною у вчиненні злочину, і полягає в передбаченому законом обмеженні прав і свобод засудженого. При призначенні покарання суд може визначити обставини, які пом'якшують або обтяжують покарання засудженого.

Порядок притягнення до цивільно-правової відповідальності, здійснення такої відповідальності та звільнення від неї може визначатися зовнішньоекономічними договорами (контрактами), якщо це не суперечить

чинним законам України.

У даний час законодавством передбачено широке коло заходів господарсько-правової відповідальності, що застосовуються до суб'єктів господарювання у ЗЕД [6, ст.203].

Одним з найбільш поширених видів порушень валютного законодавства України є недотримання сторонами зовнішньоекономічного контракту (договору) встановлених правил здійснення експортно-імпортних операцій.

Такі порушення не завжди є наслідком вини суб'єкта господарювання - резидента чи його партнера нерезидента. При цьому слід зазначити, що санкції за порушення порядку експортно-імпортних операцій можуть істотно ускладнити діяльність суб'єкта господарювання і на якийсь час заблокувати поставки в Україну або з України [9].

За порушення Закону про ЗЕД або пов'язаних з ним законів України до суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності або іноземних суб'єктів господарської діяльності можуть бути застосовані такі спеціальні санкції:

- накладення штрафів у випадках несвоєчасного виконання або невиконання суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності та іноземними суб'єктами господарської діяльності своїх обов'язків згідно з цим або пов'язаних з ним законів України;

- застосування до суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності та іноземних суб'єктів господарської діяльності індивідуального режиму ліцензування у випадках порушення такими суб'єктами Закону про ЗЕД та/або пов'язаних з ним законів України, що встановлюють певні заборони, обмеження або порядок, здійснення зовнішньоекономічних операцій;

- тимчасове зупинення зовнішньоекономічної діяльності у випадках порушення Закону про ЗЕД або пов'язаних з ним законів України, проведення дій, які можуть зашкодити інтересам національної економічної безпеки [3, ст.37].

Вказані вище санкції застосовуються центральним органом виконавчої влади з питань економічної політики (Міністерством економічного розвитку і торгівлі України - далі Мінекономіки) за поданням органів доходів і зборів (ДФСУ) та контрольно-ревізійної служб, правоохоронних органів, органів Антимонопольного комітету України, національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг, та Національного банку України або за рішенням суду. Санкції можуть бути застосовані до суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності або іноземних суб'єктів господарської діяльності протягом трьох років з дня виявлення порушення законодавства .

При цьому законодавством не встановлено, яким чином визначається дата виявлення порушення законодавства. Наприклад, логічно припустити, що така дата не може бути пізніше дати надсилання уповноваженим банком інформації до податкової служби про порушення строків розрахунків за експортною операцією [7, с.365].

Спеціальна санкція у формі індивідуального режиму ліцензування може бути застосована також до іноземного партнера українського порушника. При цьому вини іноземного партнера в порушенні положень валютного законодавства може зовсім і не бути. Тобто іноземний партнер, як і передбачено договором, міг виконати свої зобов'язання щодо поставки товару в Україну. Наприклад, Наказом N 190 з 08.04.2015 р. Мінекономіки застосовано спеціальні санкції - індивідуального режиму ліцензування зовнішньоекономічної діяльності на території України до 210 іноземних суб'єктів господарської діяльності. На 20.06.2016 р. санкції знято лише з 35 компаній, а відносно 175 компаній вони продовжують діяти [5].

Таке рішення Мінекономіки практично заблокує діяльність іноземної компанії, оскільки, не будучи повідомленою про застосовані санкції, її зовнішньоекономічні операції з іншими українськими партнерами припиняються і можуть бути відновлені тільки після отримання

індивідуальної ліцензії для кожної окремої операції (що дуже обтяжливо і пов'язане з порушенням строків поставок) або скасування/призупинення дії режиму індивідуального ліцензування (згідно з встановленою процедурою призупинення або скасування режиму індивідуального ліцензування може тривати до 30 днів).

Застосування санкцій до іноземного контрагента має за мету запобігти вчиненню правопорушень, які могли б мати негативні наслідки для країни в цілому.

Спори, що виникають між суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності, іноземними суб'єктами господарської діяльності у процесі такої діяльності можуть розглядатися судами України, а також за згодою сторін спору Міжнародним комерційним арбітражним судом та Морською арбітражною комісією при Торгово-промисловій палаті України та іншими органами вирішення спору, якщо це не суперечить чинним законам України або передбачено міжнародними договорами України [3, ст.38].

Будь-які спори щодо застосування положень цього Закону та законів, прийнятих на виконання цього Закону, можуть бути предметом розгляду: в суді України, якщо одна із сторін у справі - фізична особа та/або держава; в господарських судах, якщо сторонами у справі виступають юридичні особи.

Міждержавні спори, які можуть виникнути в результаті дій України при застосуванні цього Закону, вирішуються у погодженому сторонами порядку згідно з нормами міжнародного права [3, ст.39].

Відповідно до ст. 74 Закону України "Про міжнародне приватне право", процесуальна правоздатність і дієздатність іноземних осіб в Україні визначаються відповідно до права України [4, ст.74].

На вимогу суду, який розглядає справу, іноземна юридична особа має представити документ, що є доказом правосуб'єктності юридичної особи (сертифікат реєстрації, витяг з торгового реєстру тощо). Згідно з ст. 13 Закону "Про міжнародне приватне право", документи, що видані

уповноваженими органами іноземних держав у встановленій формі, визнаються дійсними в Україні в разі їх легалізації, якщо інше не передбачено законом або міжнародним договором України [4, ст.13].

Пред'явлення позову до іноземної держави, залучення іноземної держави до участі у справі як відповідача або третьої особи, накладення арешту на майно, яке належить іноземній державі та знаходиться на території України, застосування щодо такого майна інших засобів забезпечення позову і звернення стягнення на таке майно можуть бути допущені лише за згодою компетентних органів відповідної держави, якщо інше не передбачено міжнародним договором України або законом України (аналогічні приписи містить ст. 125 ГПК України).

У разі якщо при розгляді справи з іноземним елементом у суду виникне необхідність у врученні документів або отриманні доказів, у проведенні окремих процесуальних дій за кордоном, суд може направити відповідне доручення компетентному органу іноземної держави в порядку, встановленому Цивільним процесуальним кодексом України або міжнародним договором України [9].

В Україні можуть бути визнані та виконані рішення іноземних судів у справах, що виникають з цивільних та господарських правовідносин, а також рішення іноземних арбітражів та інших органів іноземних держав, до компетенції яких належить розгляд цивільних і господарських справ, що набрали законної сили [4, ст.81].

Таким чином, міжнародними та національними законодавцями розроблено дієвий механізм захисту порушених прав та інтересів у спорах за участю іноземного суб'єкта господарювання. Немає різниці, чи це українська компанія, чи іноземна, чи порушення прав скоєно в Україні, чи за її межами – можливо використати реальну законодавчу базу та реально відстояти свої права та інтереси, досягти виконання судових рішень в будь-якій з договірних країн.

Таким чином, в результаті висвітлення даної теми, доцільно зробити висновок, що нормативне регулювання механізму функціонування зовнішньоекономічної діяльності є важливим процесом на шляху інтеграції України до світового економічного простору.

Розглянувши питання про важливість правового регулювання зовнішньоекономічної діяльності, слід мати на увазі і те, що ще більший ефект від зовнішньоекономічної діяльності буде тоді, коли національне законодавство України буде належним чином гармонізоване з міжнародно-правовою системою, а в ряді випадків - і з правовими системами тих держав, з якими ми перебуваємо в найтісніших відносинах.

Список використаної літератури:

1. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – С. 18.
2. Господарський кодекс України: від 16.01.2003 № 436-IV // Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2003, № 18, № 19-20, № 21-22, ст.144.
3. Про зовнішньоекономічну діяльність: Закон України від 16.04.1991 № 959-ХІІ // Відомості Верховної Ради УРСР (ВВР), 1991, N 29, ст. 377.
4. Про міжнародне приватне право: Закону України від 23.06.2005 № 2709-IV // Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2005, № 32, ст.422.
5. Наказ Міністерства економічного розвитку і торгівлі України від 27.02.2015 р. N 190 "Про застосування спеціальної санкції - індивідуального режиму ліцензування зовнішньоекономічної діяльності на території України - до іноземних суб'єктів господарської діяльності"
6. Анцелевич Г. О., Голубева В. О., Злуніцина Т. В. та ін; За заг. ред. Юлдашева О. Х. // Правове регулювання зовнішньоекономічної діяльності:

Навч. посіб. /. — К.: МАУП, 2009. — 272 с.: іл. — Бібліогр.: с. 255–271.

7. Гребельник О.П. Основи зовнішньоекономічної діяльності. 3 те видання перероблене та до повнене: Підручник. — К.: Центр учбової літератури, 2008. — 432 с.

8. Коломацька С.П. Зовнішньоекономічна діяльність в Україні: правове регулювання та гарантії здійснення. — К.: Професіонал, 2010. — 288 с.

9. Консультант бухгалтера// ЖУРНАЛ N 13 (809) 04 липня 2016 року - Режим доступу: <http://kb.consult.ua/>.

10. Покровська В. В. Організація і регулювання зовнішньоекономічної діяльності. М .: МАУП, 2008.- 456 с.

11. Регулювання зовнішньоекономічної діяльності в Україні / За ред. А.А. Мазаракі. — К.: КНТЕУ, 2003. — 272 с.

12. Хрупович С.Є. Зовнішньоекономічна діяльність підприємства: навчальний посібник для студентів усіх форм навчання напряму підготовки 6.030504 «Економіка підприємства», спеціальності: 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» / Світлана Хрупович. — Тернопіль, 2017.- 137 с.

Бак В. І., Слюсаренко О.С. Норми правового регулювання зовнішньоекономічної діяльності

Анотація: Роль правового регулювання ЗЕД, насамперед, полягає в підтримці державою національних галузей виробництва, оскільки при наявності жорсткої конкуренції з боку імпортованих товарів підйом і функціонування національного виробництва стає неможливим. Кожна країна здійснює регулювання ЗЕД, яке залежить від зовнішньоекономічної політики держави, котра регулює економічні відносини з іншими державами, а також відіграє помітну роль у питанні залучення іноземних інвестицій у національну економіку, насамперед, у виробництво.

Ключові слова: Зовнішньоекономічна діяльність підприємства,

міжнародно-правова система, міждержавні спори, іноземні суб'єкти господарської діяльності.

Бак В. И., Слюсаренко А.С. Нормы правового регулирования внешнеэкономической деятельности

Аннотация: Роль правового регулирования ВЭД, прежде всего, заключается в поддержке государством национальных отраслей производства, поскольку при наличии жесткой конкуренции со стороны импортных товаров подъем и функционирование национального производства становится невозможным. Каждая страна осуществляет регулирование ВЭД, которое зависит от внешнеэкономической политики государства, которая регулирует экономические отношения с другими государствами, а также играет заметную роль в вопросе привлечения иностранных инвестиций в национальную экономику, прежде всего, в производство.

Ключевые слова: Внешнеэкономическая деятельность предприятия, международно-правовая система, межгосударственные споры, иностранные субъекты хозяйственной деятельности.

Bak V.I., Slyusarenko O.S. Norms of legal regulation of foreign economic activity

Abstract: The role of legal regulation of foreign economic activity, first of all, is to support the state of national industries, because in the presence of fierce competition from imported goods, the rise and functioning of national production becomes impossible. Each country regulates foreign economic activity, which depends on the foreign economic policy of the state, which regulates economic relations with other states, and also plays a significant role in attracting foreign

investment in the national economy, especially in production.

Keywords: Foreign economic activity of the enterprise, international legal system, interstate disputes, foreign economic entities.